

شهیدان شمشیر و شرنگ

(مَا مِنَّا إِلَّا مَقْتُولٌ أَوْ مَسْمُومٌ)

نویسنده

جعفر بیاتی

ترجم

محمد تقی صابری

انتشارات سمیع

سرشناسه	: بیانی، جعفر، ۱۳۳۲ -
عنوان قراردادی	: ما متا - الا مقتول او مسموم - فارسی
عنوان و نام پدیدآور	: شهیدان شمشیر و شرتگ / نویسنده جعفر البیانی: مترجم محمد تقدیمی صابری.
مشخصات نشر	: تهران: سمیع، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۶۲۲-۲۵-۶
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: چهارده مصوم - شهادت - احادیث
شناسه افزوده	: تقدیمی صابری، محمد، ۱۳۵۲ - مترجم
رده بندی کنگره	: ۱۳۸۹ ۹۵۰۴۱ ب۹ /ش ۳۶/۲BP
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۹۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۶۵۵۶۱۷

انتشارات سمیع

شهیدان شمشیر و شرتگ

- نویسنده: جعفر بیانی
- مترجم: محمد تقدیمی صابری
- ناشر: انتشارات سمیع
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۶۲۲-۲۵-۶
- ناظر فنی: محمد صادق پورامینی
- قطع: رقعی، تعداد صفحه: ۲۰۰
- نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۱
- شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۴۵۰۰ تومان
- چاپ: صفیر قلم

انتشارات سمیع

تهران: شهرری، بازار بزرگ ری طبقه اول پلاک ۴۵/۱
تهران: ناصر خسرو، کوچه خداینده لو، کوچه شهید کجوری، ساختمان صدف پ ۱۱۰
تلفن: ۰۵۹۵۳۸۰۸ - ۵۵۹۵۳۸۷۱ - تلفکس ۳۳۹۹۶۶۹۱ - همراه: ۰۹۱۲۱۰۱۸۷۵۲
پست الکترونیکی: info@sameapub.com وب سایت: www.sameapub.com
چخش: ۰۹۱۲۴۷۶۲۲۳۰ حساب سیبا: ۰۳۳۶۵۱۹۷۵۰۰۶

حقوق چاپ محفوظ است

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
۱۵	 گواه‌های شهادت
۲۹	 شهادت رسول خدا ﷺ
۳۱	 در برابر این روایات چه بگوییم؟
۳۶	 چه کسی رسول خدا ﷺ را مسموم ساخت؟
۴۳	 چند نکته
۵۰	 چگونه تعارض را حل کنیم؟
۵۵	 شهادت امیرمؤمنان علی بن ابی‌طالب علیه‌السلام
۶۳	 شهادت بانو فاطمه زهرا علیه‌السلام
۷۳	 شهادت امام حسن مجتبی علیه‌السلام

۸۷	شهادت ریحانه و سبط رسول خدا ﷺ امام حسین علیہ السلام
۱۰۹	شهادت امام زین العابدین علی بن الحسین علیہ السلام
۱۱۳	شهادت امام باقر محمد بن علی علیہ السلام
۱۱۷	شهادت امام جعفر صادق علیہ السلام
۱۲۳	شهادت امام موسی کاظم علیہ السلام
۱۳۱	شهادت امام رؤف علی بن موسی الرضا علیہ السلام
۱۴۵	شهادت امام حراد علیہ السلام
۱۵۱	شهادت امام هادی علیہ السلام
۱۵۵	شهادت امام حسن عسکری علیہ السلام
۱۶۱	شهادت خاتم اوصیا امام مهدی علیہ السلام
۱۶۲	سپس چه می شود؟
۱۶۴	پیش از شهادت قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف
۱۷۲	پس از شهادت قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف
۱۷۷	سخن پایانی
۱۸۳	فهرست منابع

مقدمه

ستایش خدای راست پروردگار جهانیان و برترین درودها و پاک‌ترین سلام‌ها بر پیامبر برگزیده و امین و خاندان خجسته‌اش.

پنهان نماند که پیامبر خدا و اهل بیت او - درود خدای بر او و آنان باد - دوست داشتنی‌ترین آفریدگان نزد پروردگار تبارک و تعالی‌اند و ایزد، تمامی ناز مایه‌ها، شایستگی‌ها، نیکی‌ها و ... را به ایشان ارزانی داشته است. شهادت در راه خدا آن روزی ارجمند در شمار این نعمت‌هاست که تنها از آن کسی می‌شود که بهره‌ای بسیار دارد. پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله می‌فرماید: «برتر از هر کردار نیکی، کردار نیک دیگری است، تا آن جا که آدمی در راه خدا کشته شود و چون در راه خدای «عَزَّوَجَلَّ» کشته شد، برتر از آن کردار نیکی نیست»^۱. نیز می‌فرماید: «والاثرین مرگها به

۱. کلینی، کافی، ۳۴۸/۲، باب العقوق، ح ۴.

شهادت، کشته شدن است^۱.

بر بنیان این بیان نمی‌توان گمان بُرد که این نیکی و آن والایی به بسیاری از مردمان داده شود و برترین و گرمی‌ترین آفریدگان نزد خدای، محمد و دودمان او - که درو خدای بر او و آنان باد - از آن بی‌بهره بمانند.

روشن است شهادت ایشان (محمد و خاندان او) در عالم امکان - در پی والایی جایگاهشان نزد پروردگار - برترین، ناب‌ترین و گزیده‌ترین است. برای آن که در استوارسازی این سخن بر راهی روشن باشیم، کوشیدیم گواهایی برپا داریم و برهان‌هایی پیش نهیم، که - ان شاء الله - در خرسندسازی آن که این حقیقت از او گمگشته است، بسنده باشد.

در این برگهای اندک بر شهادت هر معصوم‌متن‌هایی در خور آورده‌ایم، بی‌آنکه گردآوری و بررسی تمامی روایات موجود در این گستره را ادعا ورزیم؛ چه، این کار و کاوش در متن و سند روایات به بیان برخی مبانی استدلال، سرگذشت و کار و بار بسیاری از رجال حدیث و جمع میان وجوه مفاهیم نیاز دارد و این خود مجال گسترده‌ای طلبد که این کتاب نه برای آن نگارش یافته است. آن چه از این کتاب انتظار می‌رود، دور داشتن شبهه برخی منکران است که نادانی و کینه‌توزی بر ایشان داشته است تا شهادت معصومان علیهم‌السلام، مگر امام علی و امام حسین علیهم‌السلام را منکر شوند. اینان در این راه یا نادانند یا خویش به نادانی می‌زنند و حکم

شهید را که غسل و تکفین نمی‌باید با حقیقت شهادت که معنای الهی خاصی است و به گروهی ویژه ارمغان می‌شود به هم درآمیخته‌اند. شهادت در معنای الهی خاص برگرفته از معنایی لغوی است که این واژه در خود نهفته دارد و نه تنها به تمامی بر معصومان منطبق می‌گردد که ایشان پیشاهنگ، گزیده و جوهر جوهر آنند.

شیخ ادیب، فخرالدین طریحی گوید: در حدیث یادکرد شهید: «شهید آن است که در رکاب پیامبر یا امام معصوم بمیرد یا در جهادی جایز کشته شود»، درباره «شهید» گفته شده است: «از آن رو شهید را بدین نام، نامیده‌اند که فرشتگان رحمت، او را مشاهده می‌کنند، بر این بنیان، شهید به معنای شهید است». نیز گفته‌اند: «از آن روی که پروردگار و فرشتگان در بهشت، شهید (گواهان) اویند بدین نام، نامیده شده است». برخی دیگر گفته‌اند: «از آن روی، شهیدش نام نهاده‌اند که در روز رستخیز به همراه پیامبر ﷺ بر امت‌های پیشین به شهادت (گواهی دادن) می‌ایستد، از آن است که پروردگار می‌فرماید: ﴿لَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ﴾^۱؛ چه، روایت شده است: در روز رستخیز، امت‌ها گزاردن پیام حق از سوی پیمبران را منکر می‌شوند. از این روی پروردگار از پیمبران می‌خواهد گواهی گویا پیش دارند که پیام حق گزارده‌اند. پس امت محمد ﷺ را می‌آورند و برای آنان به گواهی

می‌ایستند و پروردگار نیز گواهان را تصدیق می‌کند.

امام علی علیه السلام در تفسیر آیه یاد آورده، می‌فرماید: «در این آیه، پروردگار ما را در نظر داشته است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله بر ما گواه است و ما گواهان پروردگار بر آفریدگان و حجت‌های او بر روی زمین هستیم».

نیز گفته شده است: «شهید را چون نمی‌میرد و گویا شاهد (گواه) و حاضر است شهید نام داده‌اند، یا زان روی که در راه خدای به شهادت (گواهی) حق ایستاده، تا آن جا که کشته شده است، یا چون به بخششهایی که پروردگار برای او فراهم آورده، شهادت می‌دهد و جز او تا رستاخیز کس بدان شهادت نمی‌دهد، او را شهید نامیده‌اند». «شهید» بر بنیان این معانی، «فعلیل» به معنای «فاعل» است^۱.

معصومان چهارده‌گانه، همگی در شمار شهیدان جای دارند. این حقیقت سترگ، بر بنیان سخنان تفسیرگر پیامبر و اهل بیت - که درود خدای بر او و آنان باد - از آیه‌های وحی، روایات پیامبر صلی الله علیه و آله که بر این حقیقت گواه است، گزارشهای خود معصومان علیهم السلام و پای فشاری رخدادهای تاریخی، استوار است. از این رو معصومان علیهم السلام جملگی یا به شمشیر شهید شده‌اند یا به شرنگ و هر کدام شهید به شمار می‌آیند.

بر پایه آن چه گفته آمد، شهید از معنایی اشتقاقی و لغوی برگرفته شده است که پیشتر یاد آورده شد. این معنا به تمامی بر معصومان علیهم السلام

۱. نک: طریحی، مجمع البحرین، ۳/ ۷۷ و ۸۱.

و کسانی که به شروطی ویژه در رکابشان کشته شده‌اند، منطبق است. آری، در نهایت امر می‌توان کشتگان رکاب معصومان (علیهم‌السلام) را به احکامی همانند غسل و عدم تکفین، اختصاص داد؛ موضوعی که در اصل ماهیت شهادت هیچ دخالتی ندارد.

گروهی دیگر اما پاداش شهید و نه حقیقت شهادت را از سوی پروردگار به ایمان می‌گیرند^۱ پیامبر خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) می‌فرماید: «هر که بر دوستی دودمان محمد بمیرد، شهید مرده است»^۲. نیز می‌فرماید: «اگر مرگ، دانش‌پژوهی را هنگام دانش‌پژوهی در رسد، شهید در گذشته»^۳.

امیرمؤمنان در خطبه‌ای می‌فرماید: «هر که از شما بر بستر جان سپرد و این چنان باشد که حق پروردگار، پیمبر و اهل بیت او را دانسته باشد، شهید مرده است و پاداش او با پروردگار است»^۴. رسول خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) جدا از شهیدی که در پهنه پیکار رو بارو و نه در گریز، کشته می‌شود اینان را نیز در شمار شهیدان امت خویش بر شمرده است^۵. «نیزه خورده، آن که از دل درد بمیرد، آن که زیر آوار جان دهد، آن که غرق شود و زنی که زمان‌زا زندگی بازده»^۵.

۱. اعم از این که شهادت، احکام ویژه‌ای داشته باشد، یا نداشته باشد.

۲. زمخشری، کشاف، ۳/۳۰۳. فخر رازی، تفسیر کبیر، ۷/۴۰۵.

۳. مجلس، بحار الانوار، ۱/۱۸۶.

۴. نهج البلاغه، خطبه: ۱۹۰.

۵. نک: دعائم الاسلام، ۱/۲۲۵ - ۲۲۶ با اندکی تصرف.

باری، آن گاه که تصریح می شود کسی بر شهادت جان داده است، شهادت او بر معنای حقیقی حمل می شود - مانند شهادت معصومان - و اگر نه چنین، شهادت او - مانند کسانی که در روایات پیشین یاد آورده شدند - بر مجاز خواهد بود.

خواننده ارجمند در این کتاب باتمامی گنجایش اندک آن - ان شاء الله - بر حقیقتی آشکار دست خواهد یافت که بر پایه آن، معصومان علیهم السلام به شمشیر شهید شده، یا از سوی ستمگران روزگار خویش، شرنگ نوشانده شده اند. روایاتی نیز که در این باره می آید، جملگی معتبر است و در شمار گونه های صحیح، حسن و موثق جای می گیرد و از دیگر گونه های روایات نیز در این راه یاری ستانده می شود^۱.

این از سویی لیک از دیگر سوی در پیرامون شهادت معصومان علیهم السلام متون تاریخی به هم پیوسته و بسیاری در دست است. انگیزه های مادی، اجتماعی و سیاسی نیز نمی تواند تاریخ نگاران را بر آن دارد که در آن روزگاران ستمگری و ترور، چنین موضوع های خطر سازی را یاد کنند؛ موضوع هایی که اگر حکومت، بدان دست می یافت، بسنده بود تا به مرگ نویسنده اش انجامد یا دست کم از جایگاه و ارزش او بکاهد. با این همه می بینیم بسیاری از مورخان شافعی و حنفی مذهب و پیروان دیگر

۱. منظور، روایات ضعیف است، که گاه در راه تایید روایات صحیح، حسن و موثق از آنها باری ستانده می شود.

مذاهب بر شهادت معصومان علیهم السلام پای فشرده‌اند.

خواننده گرامی! با همه آن چه گفته آمد تاکید می‌ورزیم که آورده‌های ما در این کتاب، بسیار اندک است و نمی‌است از یمی، لیک امید داریم از رهگذر آن بدین حقیقت دست یابیم که معصومان علیهم السلام شهیدان شمشیر یا شرننگ‌اند.

در پایان سخن، خوش داریم به آگاهی برسانیم که ما از چند روی بر شهادت برخی معصومان علیهم السلام اندکی پا فشرده‌ایم. برای نمونه، گزارشهای پیمبر صلی الله علیه و آله در پیرامون شهادت امیرمؤمنان و امام حسین علیهما السلام را تنها از روی یاد آورده‌ایم که این دو اندوه سترگ، چشمان رسول خدا صلی الله علیه و آله را به اشک نشاندد.

بر شهادت اُم ابیها، حضرت فاطمه زهرا علیها السلام نیز پای فشرده‌ایم؛ چه، این موضوع از حساسیت بسیار برخوردار بوده، با نابودسازی پایه‌های حکومت ستم‌ورزان و زورستانان در پیوند است و سرگشتگی‌ها و شگفتیهایی در پیرامون این حقیقت ناب بر جای است.

در نخستین جستار این کتاب، یاد کرد شهادت پیمبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله را اندکی گسترده برگزار کرده‌ایم و جزئیات فزونتر را به کتابها، ابواب و فصولی وانهاده‌ایم که به گونه‌ای ویژه، این موضوع را بر رسیده‌اند.

در پایان این پیشگفتار، آرزو مندم با رأی یا اندیشه‌ای بر کس ستم روانداشته باشم، همان گونه که امید می‌ورزم کس نیز بر من ستم روا

نداشته باشد.

نگارنده، هر گونه نقد و اعتراض را مشروط بر آن که بی پیرایه باشد
و با سنجه‌های علم سازگار، می‌پذیرد.
اینک بیان گواهیهای شهادت.

www.ketab.ir